

Súdwest-Fryslân

Verkiezingsprogramma 2026-2030

Samen voor onze Toekomst.

Inhoud

1. De vier Kernwaarden van het CDA.

2. Mienskip in Súdwest-Fryslân.

- 2.1 Samenwerken in plaats van verdelen
- 2.2 Mienskip als basis
- 2.3 Samen met dorpen en wijken
- 2.4 Vrijwilligers en verenigingen versterken
- 2.5 Sport en cultuur
- 2.6 Zorg voor kwetsbare mensen
- 2.7 Onderwijs en gelijke kansen
- 2.8 Ontmoetingsplekken
- 2.9 Nieuwkomers

3. Verkeer.

4. Wonen in Súdwest-Fryslân:

dichtbij, betaalbaar en klaar voor de toekomst.

- 4.1 Sneller nieuwe huizen bouwen
- 4.2 Speciale woonvormen
- 4.3 Ouderen
- 4.4 Woningcorporaties

5. Goede zorg en samenwerking in de gemeente.

- 5.1 Zorg goed te bereiken
- 5.2 Mantelzorg in Súdwest-Fryslân
- 5.3 Jeugdhulp in Súdwest-Fryslân
- 5.4 Werken aan gezondheid, preventie en perspectief

6. Veiligheid in Súdwest-Fryslân.

7. Lokale economie.

- 7.1 Luisteren naar ondernemers
- 7.2 Lege winkelpanden aanpakken: kansen voor levendige centra
- 7.3 Toerisme in Súdwest-Fryslân
- 7.4 Werken aan werk, voor iedereen

8. Klimaat in Súdwest-Fryslân:

Eerlijk, Realistisch en Toekomstgericht.

- 8.1 Ambitieuw én haalbaar klimaatbeleid
- 8.2 Landbouw en Landschap in Súdwest-Fryslân
- 8.3 Omgevingswet
- 8.4 Natuurbeheer

9. Gezonde gemeentefinanciën.

CDA Súdwest-Fryslân

Secretariaat:
Turfkade 44
8701 JM Bolsward
secretariaat@cda-swf.nl

www.cda-swf.nl
www.facebook.com/cdaswf

© CDA Súdwest-Fryslân, 2026

Samen voor onze Toekomst.

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van CDA Súdwest-Fryslân voor de gemeenteraadsverkiezingen op woensdag 18 maart 2026. Een programma dat met zorg is samengesteld op basis van onze vier kernwaarden: rentmeesterschap, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en publieke gerechtigheid.

Sinds de start van onze mooie gemeente heeft het CDA een belangrijke bijdrage kunnen leveren en de verantwoordelijkheid genomen voor een sterk en stabiel gemeentebestuur. We willen met elkaar een gemeente zijn die dicht bij de mensen staat en ook echt van en voor de mensen út Súdwest is.

Dit verkiezingsprogramma is geschreven door de programmacommissie met mensen uit de fractie, het bestuur en leden met specifieke kennis. Het verkiezingsprogramma heeft zeven thema's waarvan de invulling telkens gebaseerd is op onze vier CDA-kernwaarden.

Ik hoop van harte dat u zichzelf herkent in onze keuzes en dat u ook de komende jaren weer kiest voor ús CDA!

Veel leesplezier.

Grietje Captein-Ludema
Voorzitter CDA Súdwest-Fryslân

1. De vier Kernwaarden van het CDA.

Rentmeesterschap

*Zorg
voor de toekomst*

Rentmeesterschap betekent dat we verantwoord omgaan met wat ons is toevertrouwd, zoals natuur, klimaat, energie en publieke middelen. In moderne termen gaat het om duurzaamheid, eerlijk delen van hulpbronnen en denken aan toekomstige generaties. We mogen niet uitputten wat we zelf niet kunnen herstellen.

Gespreide verantwoordelijkheid

*Samen
sturen*

Niet de overheid bepaalt alles, maar mensen en gemeenschappen nemen zelf initiatief. Denk aan ouderbetrokkenheid op school, buurtprojecten, of zorg door naasten. De overheid ondersteunt waar nodig, maar vertrouwt op de kracht van burgers en organisaties.

Solidariteit

*Niemand staat er
alleen voor*

In een samenleving zorgen we voor elkaar, vooral voor wie kwetsbaar is. Solidariteit gaat vandaag de dag over gelijke kansen, bestaanszekerheid en sociale rechtvaardigheid. Bijvoorbeeld eerlijke lonen, toegankelijke zorg en hulp bij armoede of eenzaamheid.

Publieke gerechtigheid

*Eerlijke regels voor
iedereen*

De overheid moet rechtvaardig zijn, en zorgen voor veiligheid, rechtsbescherming en gelijke behandeling. In deze tijd betekent dat ook het aanpakken van ongelijkheid, discriminatie en onrecht – en het herstellen van vertrouwen in de overheid.

2. Mienskip in Súdwest-Fryslân.

2.1 Samenwerken in plaats van verdelen

In een tijd waarin mensen vaak tegenover elkaar lijken te staan, wil het CDA Súdwest-Fryslân juist mensen met elkaar verbinden. Samen met inwoners, organisaties en ondernemers wil het CDA werken aan een sterke en betrokken mienskip, waarin iedereen zich welkom en gehoord voelt.

2.2 Mienskip als basis

Het CDA Súdwest-Fryslân gelooft in de Friese 'mienskip': samenleven, voor elkaar zorgen en betrokken zijn. De gemeente moet mensen helpen om mee te kunnen doen in hun dorp of wijk. De mienskip is de basis van het samenleven in Súdwest-Fryslân.

2.3 Samen met dorpen en wijken

Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat dorpen en wijken meer invloed krijgen over besluiten die hen raken. Lokale plannen van inwoners moeten worden aangemoedigd. Dorpen en wijken kennen hun eigen kracht en wensen het beste.

Daarom vindt het CDA het belangrijk dat we inwoners vroegtijdig betrekken bij plannen, op een manier die bij hen past. Belangrijk is om vooraf duidelijk te maken waarop de inwoners invloed hebben en wat al vaststaat. Belangrijk is om vooraf de verwachtingen, waarover inwoners invloed hebben, duidelijk zijn. Zo bouwen we samen aan een sterk en leefbaar Súdwest-Fryslân.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Inwoners van dorpen en wijken vanaf de start laten meedenken over plannen die hen raken en niet pas als een plan al grotendeels af is;
- Transparant zijn over wat al vast ligt en waar inwoners écht invloed op hebben;
- Initiatieven van inwoners in dorpen en wijken ondersteunen.

2.4 Vrijwilligers en verenigingen versterken

Verenigingen, dorpshuizen, sportclubs, kerken en hun vrijwilligers zijn belangrijk voor de mienskip. Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat deze mensen en organisaties voldoende steun, waardering en geld krijgen. Door te kijken wat goed werkt, willen we besturen van verenigingen beter helpen. Zo zorgen we ervoor dat vrijwilligers het leuk blijven vinden én de verenigingen sterk blijven.

2.5 Sport en cultuur

Sport en cultuur zijn van groot belang voor de mienskip. Ze brengen mensen van jong tot oud samen, helpen tegen eenzaamheid en zorgen voor plezier en persoonlijke ontwikkeling. Kinderen die in aanraking komen met sport en cultuur worden weerbaarder en sterker. Een verlengde schooldag (langer onderwijs met sport of cultuur erbij) kan daarbij helpen. Zo krijgt ieder kind in Súdwest-Fryslân dezelfde kansen.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Elke inwoner moet mee kunnen doen aan het verenigingsleven;
- Betaalbaar en toegankelijk lidmaatschap voor verenigingen;
- Starten met pilots om te onderzoeken hoe we verenigingen het beste kunnen ondersteunen.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Laagdrempelige voorzieningen voor sport en cultuur;
- Betaalbaar en toegankelijk lidmaatschap voor verenigingen;
- Financieel (blijven) ondersteunen van sport en cultuur;
- In de komende periode de plannen rond Sporthart Bolsward verder uitwerken.

2.6 Zorg voor kwetsbare mensen

Iedereen moet hulp kunnen krijgen als dat nodig is. De gemeente moet zorg en ondersteuning dichtbij en persoonlijk organiseren. Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat mensen snel en goed geholpen worden. Niemand mag buiten de mienskip vallen, ongeacht leeftijd, inkomen of achtergrond.

2.7 Onderwijs en gelijke kansen

Onderwijs helpt kinderen om zich te ontwikkelen. Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat alle kinderen goed onderwijs krijgen, op scholen waar kinderen en leraren zich kunnen blijven ontwikkelen. Ieder kind verdient gelijke kansen. Dat vraagt om een brede aanpak, aandacht voor talent, hulp bij taalproblemen en een veilige en gelijke omgeving.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Iedereen moet hulp kunnen krijgen als dat nodig is, zonder drempels;
- Mensen moeten snel én goed geholpen worden wanneer zij hulp nodig hebben;
- Niemand mag buitengesloten worden, ongeacht leeftijd, inkomen of achtergrond.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Goede scholen in inclusieve, duurzame gebouwen met frisse lucht;
- Gelijke kansen voor alle kinderen;
- Samenwerking stimuleren tussen scholen, kinderopvang en andere organisaties;
- De mogelijkheden van een campus voor voortgezet onderwijs verder onderzoeken en uitwerken.

2.8 Ontmoetingsplekken

Het CDA vindt het belangrijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten. Zulke plekken zijn goed voor de sfeer en verbondenheid in een buurt of dorp. Daarom willen we deze ontmoetingsplekken behouden en versterken. Samen leven begint met samenkomen.

2.9 Nieuwkomers

Het CDA Súdwest-Fryslân vindt het van groot belang dat nieuwkomers de Nederlands taal leren. Het goed beheersen van het Nederlands is dé sleutel naar werk en succesvolle integratie en inburgering. Het CDA Súdwest-Fryslân vindt dat integreren een wederkerige taak is. Dat vraagt iets van de gemeente, onze mienskip maar ook van nieuwkomers. Aan nieuwkomers de taak om zich actief in te spannen om goed te kunnen integreren. Nieuwkomers moeten eerlijke kansen krijgen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN Kiest voor:

- Blijvend investeren in ontmoetingsplekken voor jong en oud;
- Zorgen voor toegankelijke, duurzame en veilige ontmoetingsplekken waar iedereen zich welkom voelt.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN Kiest voor:

- Intensief inzetten op taalprogramma's voor nieuwkomers;
- Initiatieven uit het programma 'Statushouders aan het werk' onderzoeken en oppakken.

3. Verkeer.

De gemeente Súdwest-Fryslân is, qua oppervlakte, de grootste gemeente van Nederland. Goede bereikbaarheid, te voet, op de fiets, met het openbaar vervoer, met de auto, boot of de trekker, is in onze gemeente van groot belang. Dat betekent veel (water-) wegen, kruisingen bruggen, aquaducten en fietspaden.

Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat inwoners en bezoekers, veilig gebruik kunnen maken van deze voorzieningen. Goede fietspaden en veiligheid horen daarbij. We willen, samen met inwoners, kritisch kijken naar verkeersonveilige situaties en deze zo snel als mogelijk oplossen. We willen inwoners en bezoekers stimuleren om vooral de fiets te gebruiken, want dat is gezond en milieuvriendelijk.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Goede bereikbaarheid van elke vorm van vervoer;
- Investeren in veilige en aantrekkelijke fietspaden, zodat inwoners en bezoekers vaker kiezen voor de fiets;
- Inzet op veilige wegen en waar mogelijk wegen in de bebouwde kom wegen aanpassen op naar 30 km/u zones;
- Tegengaan van sluipverkeer door de dorpen;
- Inzetten op een derde afslag op de N359 bij Workum.

4. Wonen in Súdwest-Fryslân: dichtbij, betaalbaar en klaar voor de toekomst.

4.1 Sneller nieuwe huizen bouwen

In Súdwest-Fryslân moet iedereen een goede en betaalbare woning kunnen vinden. Van jongeren die voor het eerst een huis zoeken tot ouderen die kleiner willen wonen. De woningmarkt staat onder druk:

- Koopwoningen zijn duur geworden;
- Er zijn te weinig sociale huurwoningen;
- Er worden minder nieuwe woningen gebouwd dan nodig is.

Daarom wil het CDA Súdwest-Fryslân dat er sneller nieuwe huizen worden gebouwd, zowel in dorpen als in grotere kernen. Niet met één standaardplan, maar met oplossingen die passen bij elk dorp of elke wijk. Samen met dorpsverenigingen en woningcorporaties maken we plannen die aansluiten op de wensen van de bewoners.

4.2 Speciale woonvormen

We willen ook ruimte maken voor speciale woonvormen, zoals:

- Woningen voor meerdere generaties;
- Woningen op een erf;
- Mantelzorgwoningen;
- Wonen op het water;
- Wonen boven winkels (waar dat kan).

Jongeren moeten kunnen blijven wonen in hun eigen dorp. Daarom maken we het bouwen van starterswoningen makkelijker. Ook willen we kleine nieuwbouwprojecten in dorpen stimuleren, zodat het dorpskarakter behouden blijft.

4.3 Ouderen

Voor ouderen willen we meer woningen bouwen die geschikt zijn om in te blijven wonen als je ouder wordt. Deze woningen moeten dichtbij voorzieningen liggen, zodat mensen zelfstandig kunnen blijven wonen. Dat zorgt er ook voor dat er weer woningen vrijkomen voor jonge gezinnen.

4.4 Woningcorporaties

Woningcorporaties zijn voor ons belangrijke partners. Wij steunen hun werk en zorgen dat ze kunnen blijven investeren in:

- Betaalbare huurwoningen;
- Duurzame woningen;
- Fijne, leefbare wijken.

Ook willen we lege gebouwen in dorpen en steden ombouwen tot woningen of plekken waar je kunt wonen en zorg kunt krijgen. De woningmarkt heeft samenwerking én lef nodig. Het CDA Súdwest-Fryslân wil verstandig bouwen: in balans met het landschap en de omgeving. We bouwen niet alleen meer huizen, maar vooral betere woonplekken.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Een gemeente die actief grond koopt om woningbouw mogelijk te maken, zonder grote risico's te nemen;
- Geen enkel dorp gaat op slot; uitbreiding blijft mogelijk, passend bij de grootte en sfeer van het dorp
- Inwoners krijgen voorrang bij de verkoop van nieuwe koopwoningen;
- 50% van de sociale huurwoningen gaat naar mensen uit de eigen gemeente, of naar mensen met een sociaal of economisch belang of een vitaal beroep (zoals zorg of onderwijs);
- Twee van de drie nieuwbouwwoningen moeten betaalbaar zijn voor starters, gezinnen en ouderen;
- Creatieve woonvormen worden ondersteund, zoals samenwonen of nieuwe woonconcepten;
- Bij het vergunnen van nieuwbouw letten we goed op het veranderende klimaat (zoals wateroverlast en hitte) en hebben we aandacht voor het scheiden van o.a. schoon en grijs water en stimuleringsregeling;
- Strengere regels voor het verhuren van vakantiehuizen of tweede huizen in dorps- en stadskernen.

5. Goede zorg en samenwerking in de gemeente.

5.1 Zorg goed te bereiken

Het CDA Súdwest-Fryslân vindt het belangrijk dat zorg dichtbij is en makkelijk bereikbaar, in alle dorpen en wijken. Vooral voor ouderen en mensen met een beperking moet zorg goed te bereiken zijn. Goede samenwerking tussen gemeente, zorgorganisaties en welzijnsorganisaties, zorgverleners en gezinnen is nodig voor een gezonde samen-

leving. Zo kunnen we zorgen dat de zorg beter geregeld is en er minder dubbel werk gebeurt. Ook wil het CDA Súdwest-Fryslân dat mensen naar elkaar (blijven) omkijken en elkaar helpen. We willen een samenleving waarin mensen goed voor zichzelf en voor elkaar zorgen.

5.2 Mantelzorg in Súdwest-Fryslân

In Súdwest-Fryslân zorgen veel inwoners, vaak onzichtbaar, dag in dag uit voor een partner, ouder, kind of buur. Mantelzorg is onmisbaar in onze samenleving: het is een uiting van naastenliefde, verantwoordelijkheid en verbondenheid. Maar mantelzorg mag geen uitputtingsslag zijn of worden.

Het CDA Súdwest-Fryslân staat voor een samenleving waarin we omzien naar elkaar. Dat betekent dat mantelzorgers ondersteund moeten worden – praktisch, financieel en emotioneel. We luisteren naar hun ervaringen en zetten ons in voor maatwerk waar dat nodig is.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Blijven inzetten op vroegtijdige en proactieve ondersteuning van mantelzorgers;
- Snel vervangende zorg regelen (respijtzorg op maat) voor mantelzorgers die het zwaar hebben;
- Eén vast aanspreekpunt bij de gemeente voor mantelzorgers;
- Mantelzorg normaal maken en goed blijven ondersteunen door waardering en erkenning;
- Meer aandacht voor jonge mantelzorgers.

5.3 Jeugdhulp in Súdwest-Fryslân

Ieder kind verdient een veilige, stabiele en liefdevolle omgeving om in op te groeien. Als dat even niet vanzelf gaat, moeten wij als samenleving klaarstaan. Het CDA Súdwest-Fryslân vindt dat jeugdzorg dichtbij moet zijn, snel beschikbaar en gericht op wat écht nodig is. Niet de regels, maar het kind en gezin moeten centraal staan.

We zien dat het huidige jeugdzorgstelsel onder druk staat. De wachttijden zijn lang, de bureaucratie is te groot, de kosten zijn hoog, en gezinnen raken soms de weg kwijt. Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat de gemeente de regie houdt en het samenwerken met scholen, huisartsen en zorgprofessionals verder stimuleren om problemen vroeg te signaleren en sneller passende hulp te bieden.

Tegelijkertijd willen we een beweging naar normaliseren: niet elk probleem is een zorgvraag. Verdriet, angst of onzekerheid horen bij het leven. Kinderen en jongeren moeten ruimte krijgen om te leren omgaan met tegenslagen, met steun van hun omgeving. Niet elke hobbel hoeft een diagnose te zijn.

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat deelname aan sport en culturele activiteiten kinderen veerkrachtiger maakt. Ze leren omgaan met verdriet, teleurstelling, blij-

schap en verlies – essentiële levenslessen. Door in te zetten op veerkracht én het normaliseren van alledaagse problemen, bouwen we aan gezonde, weerbare en zelfredzame jongeren.

Kinderen en jongeren moeten goede hulp krijgen als ze dat nodig hebben. Het liefst makkelijk en dichtbij. Alleen als het echt moet, krijgen ze gespecialiseerde hulp. De gemeente wil de hulp goed en efficiënt geven aan gezinnen die dat nodig hebben.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Snelle hulp zonder onnodige drempels;
- Wachttijden voor gebiedsteams moeten korter (maximaal 4 weken voor eerste kennismaking);
- Eén gezin, één plan, één aanspreekpunt;
- De juiste hulp bij de juiste vraag;
- Intensievere samenwerking tussen gemeente, school, gebiedsteams, huisartsen en jeugdhulp;
- Meer aandacht voor de jongere zelf, minder voor regels;
- Vroeg problemen herkennen en ouders steunen om erger te voorkomen;
- Investeren in preventie, veerkracht en normaliseren.

5.4 Werken aan gezondheid, preventie en perspectief

Goede zorg begint niet bij het ziekenhuis, maar in de wijk, het dorp en de Mienskip. Het CDA Súdwest-Fryslân gelooft in een gemeente waar gezondheid en welzijn preventief worden versterkt door samenwerking, betrokkenheid en actief burgerschap. Want wie werkt aan zichzelf, werkt aan de mienskip.

We zetten in op het versterken van de Bluezone-gedachte: een leefomgeving waarin mensen gezond oud kunnen worden, met aandacht voor beweging, voeding, sociale verbinding en zingeving. Werk speelt hierin een sleutelrol, want zinvol werk, vrijwilligerswerk en dagbesteding dragen bij aan mentale en fysieke gezondheid.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Het versterken van de Bluezone-gedachte;
- Samen met zorgpartners, welzijnsorganisaties en inwoners bouwen aan een gemeente waarin preventie centraal staat.

6. Veiligheid in Súdwest-Fryslân.

Het CDA Súdwest-Fryslân vindt het belangrijk dat iedereen zich veilig voelt in zijn dorp of stad. De gemeente speelt hierin een grote rol. De burgemeester is verantwoordelijk voor de veiligheid en werkt daarbij samen met de politie, brandweer, zorginstellingen en woningcorporaties.

De gemeente Súdwest-Fryslân doet al veel om problemen te voorkomen. Denk aan wijkagenten, BOA's (handhavers), buurtpreventie, dorps- en wijkcoördinatoren en voorlichtingscampagnes. Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat de gemeente goed samenwerkt met inwoners, scholen, de zorg en andere organisaties. Zo kunnen we samen overlast en criminaliteit zo veel als voorkomen. Veiligheid, leefbaarheid en zorg horen bij elkaar.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Problemen met jongeren op tijd aanpakken, samen met ouders, scholen en het Sociaal Collectief;
- Jongeren weerbaar maken, bijvoorbeeld door het programma Cool Súdwest;
- Inwoners betrekken bij veiligheid in hun eigen buurt;
- Meer inzet van BOA's (extra handhavers op straat);
- Cameratoezicht op plekken waar veel overlast of criminaliteit is;
- Actief gebruik van de wet Bibob, om te voorkomen dat criminelen zich vestigen in onze gemeente;
- Hard optreden tegen asociaal of agressief gedrag (verhuftering).

7. Lokale economie.

7.1 Luisteren naar ondernemers

De economie in Súdwest-Fryslân draait voor een groot deel op het midden- en kleinbedrijf (mkb). Ongeveer 60% van de banen in onze gemeente komt van het mkb. Dat is meer dan het landelijk gemiddelde. Belangrijke sectoren zijn de landbouw, toerisme, scheepvaart en technologie. Het CDA Súdwest-Fryslân wil ondernemers blijven steunen.

CDA

16

Ondernemers hebben verschillende zorgen: de één heeft hoge energiekosten, de ander weet niet of hij op tijd stroom krijgt van het netwerk. Het CDA Súdwest-Fryslân vindt het belangrijk dat ondernemers hulp blijven krij-

gen bij het verlagen van energiekosten. Ook wil het CDA Súdwest-Fryslân ondernemers helpen als het stroomnet onbetrouwbaar is. Er is steeds meer behoefte aan genoeg stroom en goed opgeleide mensen. Daarom wil het CDA investeren in samenwerking tussen bedrijven en scholen.

Het CDA ondersteunt het economisch actieplan “Ondernemen met impact” waarbij niet alleen groei van economie centraal staat, maar ook het streven naar een economie die positief bijdraagt aan maatschappij en milieu (duurzame ontwikkeling).

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Ondernemers meer ruimte geven om te groeien;
- Helpen bij het aansluiten op het elektriciteitsnet;
- Duurzaam ondernemen stimuleren;
- Opleiding en bijscholing naar banen met toekomst, samen met bedrijven en onderwijs;
- Werken aan goede bedrijfslocaties en vernieuwen van oude bedrijventerreinen;
- Nieuwe bedrijventerreinen ontwikkelen waar nodig;
- Een sterke positie van de gemeente tussen belangrijke partijen;
- Een gemeente die actief meedenkt met ondernemers, bijvoorbeeld bij vergunningen.

7.2 Lege winkelpanden aanpakken: kansen voor levendige centra

Steeds meer winkels staan leeg, ook in middelgrote steden en dorpen. Dit komt onder andere door online winkelen. Het CDA Súdwest-Fryslân vindt dat de gemeente een actieve rol moet spelen om leegstand tegen te gaan.

Het CDA Súdwest-Fryslân wil het kernenfonds voortzetten. Daarmee kunnen plannen die dorpen leefbaar houden financieel geholpen worden.

Een goede aanpak combineert tijdelijke oplossingen, zoals pop-upwinkels of culturele activiteiten, met blijvende veranderingen, zoals wonen en horeca in winkelgebieden. Het CDA Súdwest-Fryslân wil samen met ondernemers werken aan levendige dorps- en stadscentra. Goede bereikbaarheid, een aantrekkelijke openbare ruimte en steun voor lokale ondernemers helpen hierbij. De gemeente kan ook leegstand in de gaten houden en ingrijpen als panden te lang leegstaan.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Winkellocaties in dorpen en steden blijven volgen en verbeteren;
- Levendige centra met winkels, horeca en cultuur die elkaar versterken;
- In gesprek met eigenaren van lege panden om ze een nieuwe bestemming te geven, met behoud van mooie, oude gebouwen;
- Grote winkels liever buiten het centrum of op bedrijventerreinen;
- Samen met ondernemers bekijken hoe starters goedkoop winkelruimte kunnen huren;
- Een gemeentelijke centrummanager voor alle dorpen en steden met winkels en horeca.

7.3 Toerisme in Súdwest-Fryslân

Súdwest-Fryslân is een populaire toeristische regio. Er zijn veel meren, zoals het Sneekermeer, en de gemeente ligt aan het IJsselmeer. Dat maakt het aantrekkelijk voor watersporters. Ook steden zoals Sneek, IJlst, Workum en Stavoren trekken toeristen door hun geschiedenis en evenementen. Het CDA Súdwest-Fryslân wil blijven investeren in toerisme. Buiten het hoogseizoen is nog winst te behalen.

Toerisme is belangrijk voor de economie, maar moet passen bij de omgeving en de natuur. Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat toerisme zorgt voor een fijne plek om te wonen én te recreëren.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Groei van toerisme in balans houden met leefbaarheid en natuur;
- Meer binnenactiviteiten bieden bij slecht weer en als seizoenverlenging;
- Ruimte geven aan bijzondere en duurzame overnachtingsplekken;
- Samenwerken met De Fryske Marren en ondernemers om het toerisme te verbeteren;
- Investeren in mooie plekken zoals het merengebied en het IJsselmeer, met voorzieningen voor kitters, wandelaars en zwemmers;
- Betere afstemming van brugbedieningstijden;
- Duurzame vaarroutes voor elektrische boten stimuleren;
- Vaarroutes moeten goed bevaarbaar blijven;
- Recreatie betaalbaar houden; bij plannen voor het vernieuwen van campings of vakantieparken moet goed overleg zijn.

7.4 Werken aan werk, voor iedereen

Werk is meer dan een baan. Het is meedoen, ontwikkelen, bijdragen aan de mienskip. Het CDA Súdwest-Fryslân vindt dat iedereen recht heeft op zinvol werk of dat nu betaald werk is of vrijwilligerswerk. Daarom zetten wij ons in voor een gemeente waarin werken toegankelijk, waardevol en toekomstbestendig is.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- We stimuleren lokale ondernemers, ondersteunen leer-werktrajecten;
- We zorgen voor een goede samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid;
- Het CDA werkt aan werk voor jongeren, voor ouderen, voor iedereen die wil bijdragen aan een sterke mienskip.

8. Klimaat in Súdwest-Fryslân: Eerlijk, Realistisch en Toekomstgericht.

8.1 Ambitieuus én haalbaar klimaatbeleid

Het CDA Súdwest-Fryslân wil een klimaatbeleid dat ambitieus en haalbaar is. We willen de aarde goed doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Daarom nemen we maatregelen die duurzaam, eerlijk en uitvoerbaar zijn. Daarbij houden we rekening met gezinnen, bedrijven en de regio, en kijken we zorgvuldig naar de economische gevolgen.

De beschikbare ruimte in onze gemeente willen we slim benutten. Zonnepanelen horen wat het CDA Súdwest-Fryslân betreft in de eerste plaats op daken of boven parkeerplaatsen. Windmolens op land zijn alleen verantwoord als er voldoende draagvlak is, de overlast beperkt blijft en ze passen in het landschap.

De gemeente moet huiseigenaren blijven ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning en mensen met een laag inkomen helpen om te besparen op hun energie-rekening. Daarnaast willen we inwoners de ruimte geven om samen energie op te wekken en te delen. Dit versterkt

de gemeenschapszin en helpt bij de overstap naar schone energie.

Het CDA Súdwest-Fryslân vindt het belangrijk dat er op landelijk niveau actief wordt gelobbyd voor een waarborgfonds voor publieke warmtenetten. Zo zorgen we dat iedereen kan meedoen in de energietransitie.

Tot slot: klimaatbeleid is voor ons alleen effectief als het daadwerkelijk leidt tot minder uitstoot, zonder dat bedrijven gedwongen worden om te verhuizen naar het buitenland.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Ambitieuus én haalbaar klimaatbeleid;
- Zonnepanelen op daken of boven parkeerplaatsen;
- Windmolens alleen bij voldoende draagvlak, beperkte overlast en goede landschappelijke inpassing;
- Ondersteuning bij woning-verduurzaming;
- Lokale energie-initiatieven stimuleren;
- Lobby op landelijk niveau voor waarborgfonds warmtenetten.

8.2 Landbouw en Landschap in Súdwest-Fryslân

Het CDA Súdwest-Fryslân staat pal voor een toekomst met ruimte voor onze boeren. Zij zijn onmisbaar voor onze voedselvoorziening, het landschap en de lokale economie. Wij zetten ons in voor een duurzame toekomst voor boeren, met extra aandacht voor jonge boeren die het familiebedrijf willen voortzetten of innoveren. Eerlijke prijzen voor voedsel zijn essentieel. Boeren moeten een fatsoenlijk inkomen kunnen verdienen met hun werk. Daarom willen we dat voedselveiligheid en eerlijke prijzen meer aandacht krijgen in beleid en markt.

CDA Súdwest-Fryslân wil dat boeren die op hun bedrijf aan agrarisch natuurbeheer doen (of willen doen) hierbij gesti-

muleerd worden waar dat vanuit de gemeente nodig is. De gemeente moet dit via haar ruimtelijk beleid faciliteren.

De uitdagingen rondom stikstof, water en klimaat vragen om samenwerking. Niet tegen, maar mét boeren. We willen dat gemeente, boeren, waterschap en andere partijen samen oplossingen ontwikkelen die haalbaar zijn én perspectief bieden voor de lange termijn.

Daarbij steunen we gebiedsgerichte projecten, zoals grondruil of herinrichting, die bijdragen aan een toekomstbestendige landbouw en een aantrekkelijk buitengebied.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Een duurzame toekomst voor (jonge) boeren;
- Een derogatie-pilot waarbij de gemeente samen met LTO optrekt;
- Samenwerken (boeren en overheid) aan oplossingen;
- Gebiedsprojecten ondersteunen, zoals grondruil of herinrichting.

8.3 Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet helpt bij plannen voor wonen, werken en recreatie. Het CDA Súdwest-Fryslân wil dat inwoners, bedrijven en overheid samenwerken aan een mooie en leefbare gemeente.

8.4 Natuurbeheer

Voor het CDA Súdwest-Fryslân is natuurbeheer belangrijk in onze gemeente. Natuur is essentieel voor ons welzijn en onze overleving. Schone lucht, schoon water, gezonde bodem en bestuiving van gewassen zijn daar voorbeelden van. Daarnaast speelt natuur een belangrijke rol in het reguleren van het klimaat en het bieden van recreatiemogelijkheden. Bovendien draagt rijke natuur bij aan de biodiversiteit, wat essentieel is voor gezonde ecosystemen en het voorkomen van uitsterving van plant- en diersoorten. Niet alleen organisaties zoals Staatsbosbeheer, It Fryske Gea of It Wetterskip zorgen voor de natuur, ook boeren dragen via Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer bij aan goed natuurbeheer.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Een laagdrempelige intake-tafel voor plannen van inwoners;
- Een gemeente die meedenkt met inwoners en bedrijven.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN KIEST VOOR:

- Beter samenwerken tussen overheden, organisaties en bedrijven als het gaat om natuurbeheer;
- Inzet op schoon water en gezonde bodem;
- Bescherming van weidevogels door weidevogelvriendelijke leefgebieden te creëren en te onderhouden en initiatieven rondom bescherming te ondersteunen.

9. Gezonde gemeentefinanciën.

Het CDA wil dat de gemeentelijke financiële middelen, die opgebracht worden door de inwoners, op een duurzame, transparante en zorgvuldige manier worden ingezet, zodat we ook in de toekomst kunnen werken vanuit een gezonde financiële basis.

Het is van belang dat de gemeentelijke organisatie bij het opstarten van nieuwe plannen, in een vroeg stadium op zoek gaat naar mogelijkheden voor cofinanciering en/of subsidies vanuit bijvoorbeeld de Europese Unie, Het Rijk, Wetterskip of de provincie.

HET CDA SÚDWEST-FRYSLÂN Kiest voor:

- Geen verhoging van woonlasten, na inflatiecorrectie;
- Gedegen financieel beleid met een gezond weerstandsvermogen;
- Bij nieuwe plannen vroegtijdig mogelijkheden voor subsidies en cofinanciering onderzoeken.